

Media mają ważne znaczenie w każdym społeczeństwie. Stanowią one określony wymiar komunikacji społecznej na poziomie mikro i makro- strukturalnym. I choć czasy współczesne dostarczają nam wielu nowych sposobów komunikowania to prasa, radio i telewizja stanowią nadal ważny aspekt kształtowania postaw ich odbiorców.

Powstanie prasy polskiej w Szczecinie i na Pomorzu Zachodnim miało ważne znaczenie w procesie integracji społeczeństwa tych Ziemi, na które przybyli oni z różnych regionów kraju i zagranicy. Zróżnicowanie kulturowe, demograficzne, edukacyjne i zawodowe sprawiło, że dla tych „przybyszów” raczkujące media na tym nowym terenie były ważnym źródłem informacji o wydarzeniach w kraju, a przede wszystkim, o tym co dzieje się w ich nowych małych „Ojczyznach”, z którymi musieli się integrować i tworzyć wspólnotę, dają poczucie przynależności do nowych uwarunkowań gospodarczych i społecznych.

Recenzowana praca ma wartość poznawczą i badawczą. Pozwala czytelnikowi na analizę różnych wątków rozwoju mediów na Pomorzu Zachodnim. Różne ujęcia i kierunki analizy interdyscyplinarnej stwarzają okazję do głębszych refleksji nad rolą mediów na Pomorzu Zachodnim. Jestem głęboko przekonany o tym, że monografia „Ciągłość i zmiana. 70 lat mediów masowych na Pomorzu Zachodnim” pod red. Jana Kani i Pauliny Olechowskiej jest nie tylko godna publikacji, ale stanowić może przyczynek do wielowątkowych dyskusji dotyczących roli i znaczenia mediów lub jak mawiają znani badacze „zrozumieć media” na poziomie lokalnym.

Z recenzji dr. hab. Jana Nikołajewa

Szczecin

Książnica Pomorska
im. Stanisława Staszica
w Szczecinie

INSTYTUCJA KULTURY
SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA
ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Pomorze
Zachodnie

ISBN 978-83-64070-07-5

9 788364 070075

CIĄGŁOŚĆ I ZMIANA. 70 LAT MEDIÓW MASOWYCH NA POMORZU ZACHODNIM

CIĄGŁOŚĆ I ZMIANA

70 LAT MEDIÓW MASOWYCH
NA POMORZU ZACHODNIM

1945

1952

1957

1962

1967

1972

1977

1982

1987

1991

1994

1999

2004

2009

2012

1953

1958

1963

1968

1973

1978

1983

1988

1992

1995

2000

2005

2010

2013

1946

1949

1954

1959

1964

1969

1974

1979

1984

1985

1986

1987

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

1947

1950

1955

1960

1965

1970

1975

1980

1985

1986

1990

1993

1997

2001

2002

2003

2007

2008

2009

2010

2011

2012

2013

2014

2015

1948

1951

1956

1961

1966

1971

1976

1981

1986

1987

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

1997

1998

1999

2000

2001

2002

2003

2004

2005

2006

2007

2008

2009

2010

2011

2012

2013

2014

2015

CIĄGŁOŚĆ I ZMIANA

70 LAT MEDIÓW MASOWYCH NA POMORZU ZACHODNIM

Pod redakcją Jana Kani i Pauliny Olechowskiej

Szczecin 2016

Publikacja ukazała się dzięki dotacji Miasta Szczecin

Szczecin

Recenzent

dr hab. Jan NIKOŁAJEW prof. Wyższej Szkoły Bankowej
w Poznaniu, Wydział Ekonomiczny w Szczecinie

Korekta

Beata Niemaszyk

Skład komputerowy

Andrzej Zajda

ISBN 978-83-64070-07-5

Wydawca i druk

Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica,
ul. Podgórna 15/16, 70-205 Szczecin

Książnica Pomorska
im. Stanisława Staszica
w Szczecinie

INSTYTUCJA KULTURY
SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA
ZACHODNIOPOMORSKIEGO

www.ksiaznica.szczecin.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
-------------	---

Część I

Przeszłość – lata 1945–1989

Tadeusz Białecki

Początki czasopiśmiennictwa polskiego na Pomorzu Zachodnim (1945–1956)	11
---	----

Elżbieta Juszcak-Maraszekiewicz

Polityka informacyjna „Głosu Koszalińskiego” w apogeum stalinizmu	21
---	----

Kazimierz Kozłowski

Szczecińskie środki masowego przekazu od odwilży październikowej 1956 do przemian ustrojowych w 1990 roku	31
--	----

Paweł Szulc

Powojenna historia radia na Pomorzu Zachodnim	47
---	----

Danuta Dąbrowska

Prasa drugiego obiegu w Szczecinie i Koszalinie	65
---	----

Część II

Współczesność – po 1989 roku

Jan Kania

Zachodniopomorski system i rynek medialny	89
---	----

Ireneusz Sokalski

Rozgłośnie radiowe – ze szczególnym uwzględnieniem radia katolickiego – w perspektywie 70-lecia mediów na Pomorzu Zachodnim	99
--	----

Jacek Wiśniewski

Od Infoludka do nadobfitości – zachodniopomorska prasa internetowa ostatnich lat	
---	--

Barbara Popiel

W poszukiwaniu blogosfery zachodniopomorskiej	133
---	-----

Grzegorz Wejman

Media kościelne na Pomorzu Zachodnim
w powojennym siedemdziesięcioleciu 147

Paulina Olechowska

Dziennikarstwo transgraniczne na Pomorzu Zachodnim po 1989 roku
– wydawcy, tematyka, perspektywy rozwoju 169

Noty o autorach 212

WSTĘP

Siedemdziesięciolecie mediów masowych na Pomorzu Zachodnim warte jest zaznaczenia w naukowym opisie ważnych wydarzeń i procesów ich funkcjonowania, od powstania do współczesności. Z takiego zamysłu powstało to opracowanie, prezentujące zaledwie drobną część dorobku zachodniopomorskiej komunikacji masowej, lecz na tyle istotną i tak dobraną, by ukazywała szerszą perspektywę regionalnych i lokalnych oddziaływań prasy, radia, telewizji, form internetowych. Są one ogniwami zachodniopomorskiego systemu medialnego, podmiotami rynkowymi, elementami systemów: społecznego, politycznego, kulturowego.

Zasób wiedzy o wielopłaszczyznowej roli i działaniu tych mediów na przestrzeni siedemdziesięciu lat nie jest bogaty. Poza wcześniejszymi opracowaniami jubileuszowymi¹, tworzą go niezbyt liczne publikacje naukowe² i wspomnienia dziennikarzy³. Książka może go poszerzyć o zawarte w niej ustalenia badawcze naukowców szczecińskich i koszalińskich, którzy zajmują się tą problematyką, a nadto mają własne doświadczenia z osobistego twórczego udziału w mediach.

Zawarte w książce informacje, refleksje i tezy są przekazane przez autorów w formie przyjętej przez badaczy mediów, mamy jednak nadzieję, iż krąg potencjalnych odbiorców może być rozszerzony nie tylko na przykład o studentów dziennikarstwa (na końcu każdego artykułu znajduje się spis wykorzystanej przez autora literatury, stanowi ona istotne źródło informacji o historii szczecińskich i koszalińskich mediów), lecz także osoby w ogóle zainteresowane historią i rozwojem mediów Pomorza Zachodniego.

-
- 1 M.in.: *Słowem i piórem. 50 lat dziennikarstwa na Pomorzu Zachodnim*, (red.) T. Białecki, Szczecin 1996; *60 lat Polskiego Radia Szczecin*, (red.) M. Kowalski, Szczecin 2005.
 - 2 M.in.: T. Białecki, *Prasa Pomorza Szczecińskiego w latach 1945–1975*, Szczecin 1978; *Media lokalne w Szczecinie. Raport z badań mediów lokalnych w Szczecinie w 2010 roku*, (red.) J. Kania, R. Cieślak, Szczecin 2011; K. Kozłowski, *Pomorze Zachodnie w latach 1945–2010. Społeczeństwo – władza – gospodarka – kultura*, Szczecin 2012; *Media koszalińskie w umacnianiu tożsamości lokalnej*, (red.) J. Kania, Koszalin 2014.
 - 3 Jedną z najnowszych pozycji są wspomnienia Mieczysława Kaczanowskiego *Igraszki z historią*, Szczecin 2015.

Monografia ma układ chronologiczny, składa się z dwóch części. Pierwsza, zatytułowana *Przeszłość – lata 1945–1989*, przedstawia proces powstawania i przemian tradycyjnych mediów masowych, prasy, radia, telewizji na Pomorzu Zachodnim w okresie PRL. W drugiej części *Współczesność – po 1989 roku* zaprezentowano funkcjonowanie wybranych zachodniopomorskich środków masowego przekazu w okresie III RP.

W pierwszej części znajduje się pięć artykułów. Monografię otwiera tekst Tadeusza Białeckiego *Początki czasopiśmiennictwa polskiego na Pomorzu Zachodnim (1945–1956)*. Pierwsze dziesięciolecie powojennych dziejów szczecińskiej prasy podzielił autor na dwa wyróżniające się okresy – do i po 1949 roku. Opisując rozwój poszczególnych segmentów mediów drukowanych eksponuje rolę i znaczenie tych mediów w budowaniu tożsamości mieszkańców Regionu. Rozważania te kontynuuje Kazimierz Kozłowski w artykule *Szczecińskie środki masowego przekazu od odwilży październikowej 1956 do przemian ustrojowych w 1990 roku*. Zarysował funkcjonowanie nie tylko szczecińskiej prasy (ze szczególnym uwzględnieniem regionalnych dzienników „Głosu Szczecińskiego” i „Kuriera Szczecińskiego” oraz tygodnika społeczno-kulturalnego „Ziemia i Morze”, który powstał w efekcie „odwilży październikowej”) oraz elektronicznych mediów publicznych (Polskie Radio Szczecin i TVP Szczecin), ale i również zawodowych organizacji dziennikarzy, w tym przede wszystkim Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich. Dobrze uzupełnienie tego opisu funkcjonowania szczecińskim mediów stanowi publikacja Elżbiety Juszcak-Maraszek *Polityka informacyjna „Głosu Koszalińskiego” w apogeum stalinizmu*. Autorka na podstawie analizy treści „Głosu Koszalińskiego” w okresie od 1 września 1952 do 31 grudnia 1953 opisała mechanizm prasowej propagandy partyjnej. Paweł Szulc w tekście *Powojenna historia radia na Pomorzu Zachodnim* analizuje rozgłośnie szczecińską i koszalińską Polskiego Radia, podkreślając ich rolę i znaczenie w dokumentacji życia politycznego, społecznego, gospodarczego i kulturalnego Pomorza Zachodniego w latach 1945–1989. Część pierwszą zamyka artykuł Danuty Dąbrowskiej: *Prasa drugiego obiegu w Szczecinie i Koszalinie*. Autorka, związana od 1970 roku z opozycją, redaktorka i kolporterka pism podziemnych (m.in. „KOS”, „BIS” czy „Wolność i Pokój”) ukazała nie tylko rozległą paletę szczecińskiej i koszalińskiej „bibuły”, ale także trudności z jakimi borykali się ówczesni redaktorzy i drukarze.

W drugiej części (*Współczesność – po 1989 roku*) badacze skupiają uwagę na niektórych zachodniopomorskich mediach, które kontynuują swoją wcześniejszą działalność albo powstały dopiero po przełomie 1989 roku.

Tę część otwiera artykuł Jana Kani *Zachodniopomorski system i rynek medialny*. W analizie zachodniopomorskiego systemu medialnego eksponuje autor jego specyficzne cechy, do których zaliczył między innymi odrębność podregionów szczecińskiego i koszalińskiego, zauważając przy tym, iż w ostatnich latach tracą one na znaczeniu. W opisie zachodniopomorskiego rynku mediów posłużył się między innymi takimi parametrami jak: strategie produktowe, polityka cenowa, promocja i reklama wytwarzanych produktów. Kolejni autorzy opisują poszczególne zachodniopomorskie segmenty mediów. W artykule Ireneusza Sokalskiego *Rozgłośnie radiowe – ze szczególnym uwzględnieniem radia katolickiego – w perspektywie 70-lecia mediów na Pomorzu Zachodnim* dokonano analizy szczecińskiej i koszalińskiej radiofonii, podkreślając szczególną rolę i znaczenie powstających po 1989 roku i cieszących się dużą popularnością rozgłośni katolickich (m.in. Radia AS). W artykule *Od Infoludka do nadobfitości – zachodniopomorska prasa internetowa ostatnich lat* Jacek Wiśniewski dokonał przeglądu prasy internetowej z podziałem na strony ogłoszeniowe, dzienniki internetowe, internetowe strony samorządowe oraz studenckie. Odrębnie opisano Sedina.pl (Portal Miłośników Dawnego Szczecina), mkm.szczecin.pl (Komunikacja Miejska Szczecin) oraz Prawobrzeze.eu (Portal Miłośników Prawobrzeża). Kolejny artykuł *W poszukiwaniu blogosfery zachodniopomorskiej* autorstwa Barbary Popiel stanowi, jak podkreśla sama autorka, punkt wyjścia do szerszych badań nad blogosferą, która – w porównaniu do wcześniej analizowanych mediów – nie poddaje się tak łatwo kategoryzacji zasięgu (regionalność kontra lokalność). I pomimo iż sami autorzy blogów określają się przez pryzmat tematyki – nie regionu, trudno jednak nie docenić blogów jako tych środków przekazu, które posiadają potencjał kształtowania poczucia lokalnej tożsamości. Grzegorz Wejman, autor *Media kościelne na Pomorzu Zachodnim w powojennym siedemdziesięcioleciu*, analizuje zachodniopomorskie media pod względem ich przynależności instytucjonalno-prawnej. Autor omawia funkcjonowanie mediów katolickich, drukowanych i elektronicznych, oraz innego typu mediów (np. m.in. wydawnictw oraz pism urzędowych) w obecnych granicach archidiecezji szczecińsko-kamieńskiej. Publikację zamyka artykuł Pauliny Olechowskiej *Dziennikarstwo transgraniczne na Pomorzu Zachodnim po 1989 roku – wydawcy, tematyka, perspektywy rozwoju*. Autorka analizuje wybrane zachodniopomorskie media (drukowane i elektroniczne), uwzględniając kryterium tematyczności, które z kolei jest uwarunkowane geograficznym/pogranicznym położeniem subregionów medialnych szczecińskiego i koszalińskiego.

Monografia nie aspiruje do roli pełnego wyjaśnienia złożonych procesów funkcjonowania środków masowego przekazu Pomorza Zachodniego na przestrzeni minionych siedemdziesięciu lat. Niestety, nie udało się nam pozyskać opisów wybranych segmentów prasy drukowanej, np. szczecińskich dzienników⁴ czy zachodniopomorskiej prasy lokalnej. Nie znalazły się w niej także, z powodu braku odpowiednich badań, opracowania dotyczące czasopism tematycznych, telewizji i radiofonii komercyjnych czy ważnej regionalnie tematyki marynistycznej. Pomimo tych niedostatków szkicuje jednak zarys dziejów mediów na Pomorzu Zachodnim w okresie siedemdziesięciolecia i wiąże go z tym, co w regionalnym komunikowaniu masowym odbywa się w połowie drugiej dekady XXI wieku.

Redaktorzy
Szczecin, grudzień 2015

4 Por.: K. Flasiński, *Od drukarni do Facebooka. Przemiany prasy codziennej w Szczecinie w latach 1989–2014*, Warszawa 2015.

Część I

Przeszłość – lata 1945–1989